

Nieuwsbrief

Stedenband

Leiden

-

Toruń

2011 nummer 3, december

Er is voor en achter de schermen veel gebeurd de laatste maanden. Zo zijn we al begonnen met de voorbereidingen voor het jubileumjaar: in 2013 bestaat de stedenband met Toruń 25 jaar. We houden u op de hoogte van onze plannen.

Op drie oktober deed de Stedenband mee met de jaarlijkse optocht. Op de foto hieronder ziet u een prachtige praalwagen, ontwerp van Aad Straathof, met daarop Copernicus met zijn globe: een groet naar onze vrienden uit Toruń.

In de herfstvakantie reisde een volle bus nieuwsgierige Leidenaren af naar Toruń. In deze nieuwsbrief leest u een aantal zeer uiteenlopende reisverhalen: van Arie de Kluijver (adjunct-directeur Centraal Bureau Fondsenwerving) tot de dertienjarige Jytte. De verschillende ervaringen geven op een mooie manier de diversiteit van onze reisgenoten weer: iedereen is welkom! Let ook even op de uitnodiging van niet-Leidenaar Jan Roovers,

die een ieder graag in zijn stad Breda (bevrijd door de Poolse generaal Maczek) rondleidt.

Op 18 november was er de ontmoetingsavond, waar liefhebbers van Toruń elkaar troffen. Er waren diverse sprekers die hun bevindingen deelden, er werd een verrukkelijke Poolse maaltijd genuttigd en fotograaf Jan Oldenburger ontving de Koos Huismanprijs.

Ten slotte kunt u in deze nieuwsbrief kennismaken met Stedenbandlid-van-het-eerste-uur Ton Uijl. Hij stelt zich aan u voor en vraagt tevens uw aandacht voor het donateurschap van de Stedenband. Niet alleen belangrijk voor de mensen uit Toruń, maar ook voor de culturele ontwikkeling van ons Leidenaren. Genoeg leesvoer dus voor de lange winteravonden. Wij wensen u veel plezier met lezen en graag tot volgend jaar!

De redactie

Voorzitter Dirk Jan Binnendijk kroop in de huid van Copernicus

Tijdens de 3 oktober optocht nam de Stedenband Leiden - Toruń deel met een eigen praalwagen. Naast een grote wereldbol, die symbolisch om de zon draaide, zat ik als Copernicus verkleed op de praalwagen te turen in een sterrenkijker. Copernicus is bekend geworden vanwege zijn ontdekking dat de aarde om de zon draait en niet andersom. Dit tegen de zin van de toenmalige kerkelijke leer over de positie van de aarde in ons zonnestelsel.

*Copernicus tijdens de drie oktober optocht.
Foto: Greet Dusseldorp*

Als voorbereiding op de verkleedpartij, ging ik op bezoek bij Hoppezak, het adres voor toneelkleding in Leiden.

Na mijn mededeling, dat ik mezelf wilde verkleeden als de historische sterrenkundige uit Toruń, ging de medewerkster op zoek op internet. Al snel vond ze enkele karakteristieke afbeeldingen van Copernicus. Ze vond dat mijn gezicht wel wat op hem leek. Na het aanmeten van een pruik en mantel was de gelijkenis als twee druppels water.

Ongeveer vijf jaar geleden heb ik, ook als Copernicus verkleed, deelgenomen aan de taptoe op 2 oktober. Ik had mezelf toen aangekleed met de hoed en een toga van een hoogleraar. Het Leidse publiek snapte de clou niet. Ik werd herhaaldelijk uitgemaakt voor Harry Potter, met een rollende ondubbelzinnig Leidse "r". Dit jaar was het voor iedereen duidelijk dat Copernicus, sterrenkundige uit Toruń, meedeed aan de optocht. Met dank aan de firma Hoppezak.

Dirk Jan Binnendijk

NGO's en Fondsenwerving in Toruń

Arie de Kluijver, adjunct-directeur Centraal Bureau Fondsenwerving, sprak tijdens de herfstreis met Robert Malecki, chef afdeling sociale communicatie van Toruń. Medereiziger Martin Kroon en Stedenbandlid Carel van Ingen vergezelden hem naar het stadhuis, waar het gesprek plaatsvond.

De koekjes stonden al klaar. Toruński Pierniki natuurlijk. De heer Malecki, chef van de afdeling sociale communicatie, heette ons van harte welkom. Na de kennismaking spraken we over NGO's (Niet Gouvernementele Organisaties) en hun fondsenwerving in Toruń. Een interessant onderwerp in een postcommunistisch land. Veel Polen snappen het concept van het private burgerinitiatief voor het publieke belang nog niet helemaal. Het publieke belang? Daar is de overheid toch voor, is een gangbare gedachte. De meeste Polen denken bijvoorbeeld dat de Scouting een onderdeel is van de overheid.

De afgelopen jaren is er echter veel veranderd in Toruń. Het was goed te horen dat het stadsbestuur de NGO's een warm hart toebedeelt. Er zijn subsidies beschikbaar en jongeren worden gestimuleerd vrijwilligerswerk te gaan doen. Onze informatie over de fondsenwerving in Nederland werd met interesse aangehoord. Wij hoorden dat ook in Polen een systeem van belastingvrijstelling

voor NGO's bestaat. Helaas komt dit vooral ten goede aan landelijk bekende NGO's en minder aan lokaal actieve NGO's. Een wetsvoorstel om dit te veranderen is in voorbereiding in het landelijke parlement.

Na het wederzijds uitwisselen van woorden van dank stonden we vol indrukken weer op straat. Tot mijn verbazing kwamen we er snel achter dat ook de lokale fondsenwerving in Toruń al opgestart is. Een grote groep jongeren met een gele halsdoek was aan het collecteren voor 'Radio Maria'. Van mijn gastgezin begreep ik dat deze organisatie een conservatieve rooms-katholieke radio-omroep is. Het was niet bekend of deze collecte was voorzien van een gemeentelijke vergunning. De meeste inwoners van Toruń zullen zich hier ook niet druk om maken en zullen het eens zijn met de constatering: "All NGO's are equal, but some are more equal than others".

Arie de Kluijver

Bram Pater over een nieuwe bus voor een kindertehuis in Toruń

Sinds 2000 ga ik met mijn echtgenote Coby naar Toruń in Polen. Ik was voorzitter van een wijkvereniging en was benieuwd of men iets dergelijks ook in Toruń had. Immers: het was een Oost-Europees land dat strak geleid onder een communistisch bewind stond en bij een wijkvereniging mogen bewoners meedenken en voorstellen doen aan de gemeente waar ze vaak goed overleg mee voeren. Dat was toen nog ondenkbaar. Wel kreeg ik de kans om met ambtenaren te spreken over sociale mogelijkheden. Ik kreeg echter te horen hoe ze het graag wilden hebben, maar niet hoe het ging.

Een jaar later werden we ondergebracht bij een jong echtpaar waarvan de man en de vrouw sociaal werk deden. Vooral zij, Anna, trekt veel met kinderen op en organiseert een zomervakantie met kinderen. Daardoor kreeg ik contact met een kindertehuis met de naam Dom Dziecka Nr. 2 (Huis voor Kinderen nummer 2 (van de 4)).

Boevenwagen

In die tijd heeft Daniël van Schoonderwoerd den Bezemer het voor elkaar gekregen om een vervoermiddel te organiseren om die kinderen naar sportactiviteiten te brengen en naar de verder gelegen school. Het was een oude transportwagen ten behoeve van penitentiaire inrichtingen; een soort boevenwagen dus, aangepast met extra stoelen.

Colofon

Redactie: Greet Dusseldorp, Aggie van der Hoek, Gerard J. Telkamp, Lenny Waasdorp, Aad Straathof
Opmaak: Aggie van der Hoek

Stedenbandwerkgroep Leiden - Toruń

Voorzitter: Dirk Jan Binnendijk
Tel: 071-5416564; E-mail: djbinnendijk@xs4all.nl
Secretaris: Carel van Ingen
E-mail: cenrvaningen@casema.nl

Website: <http://go.to/stedenband>
Facebook: Twincityorganisation Leiden – Torun
Twitter: @LeidenTorun

Giro: 48 78 029 t.n.v. STG Stedenband Leiden-Toruń

Leiden, december 2011

Ieder jaar bracht ik een bezoek en nam telkens artikelen mee die men niet makkelijk kon kopen of ik bracht wat extra opgespaard geld. En zo kwam het dan ter sprake dat deze bus, inmiddels 14 jaar oud, teveel geld gaat kosten aan onderhoud. Ook blijkt dat, nu Polen Europees is en er nieuwe wetten gelden, de bus niet meer mag rijden omdat het een transportwagen is en geen bus. Dus is er een probleem voor dit kindertehuis. Het was dan ook niet verwonderlijk dat de directrice mij zeer omzichtig vroeg of ik kans zou zien voor een andere, echte bus. Ja, dat kan ik natuurlijk niet beloven, maar wel dat ik zal proberen mijn best ervoor te doen.

Vervolg op pagina 3

Vervolg van pagina 2

De oude bus is aan vervanging toe
Foto: Bram Pater

En zo heb ik inmiddels zonder publiciteit al meer dan € 600,-. Echter: dat heb ik nog zo'n 33 keer nodig! Ik zie wel een probleem omdat in Leiden het Glazen Huis komt, dat ook veel geld weg zal snoepen. Toch ga ik er mijn best voor doen.

Op mijn website <http://www.brampater.nl/> kunt u veel foto's zien in de fotoalbums.

U kunt uw eventuele bijdrage overmaken op rekeningnummer 9205387 t.a.v. B. Pater, Leiden, o.v.v. Bus voor weeshuis.

Help Dom Dziecka nr. 2 aan een bus!

Bram Pater

Kunstzinnig therapeute op artistiek avontuur in Toruń

Een van de uitgangspunten van de Stedenband is om mensen te koppelen aan mensen met dezelfde interesse in de zusterstad. In mijn geval werd er gezocht naar collega's in Toruń die ook met kunst en therapie, of met kunst en kinderen werken.

Jonge deelnemster van
Fundacja Rozwoju i
Aktywności Twórczej
'Les Artes'
Foto: Website Fundacja

Op de donderdag 20 oktober werd ik door kunstnares Barbara Glegola meegenomen naar Fundacja Rozwoju i Aktywności Twórczej 'Les Artes': een stichting voor creatieve ontwikkelingsactiviteiten. Daar werd ik warm ontvangen door Jacek en Monika, die kunstlessen aan kinderen en aan volwassenen geven, met fantasie als belangrijkste speerpunt.

Zo liet Jacek mij zien hoe ze verhalen verzinnen door uit een sprookje de Kip te nemen en dan te bedenken op welke plaatsen een kip niet kan wonen (op de maan, midden op straat), om dan vervolgens te fantaseren over welke aanpassingen de kip moet ondergaan om te overleven. Dit wordt door de kinderen uitgewerkt in een kunstwerk. Ook trof ik daar net een tentoonstelling aan van de beroemde Poolse striptekenaar Henryk Jerzy Chmielewski, die al sinds 1957 de strip Titus Romek i A'tomek publiceert en hiermee de censuur ontduikt en geschiedenislessen in zijn strips verwerkte. Jacek vroeg naar mijn kennis op het gebied van oefeningen en ik heb wat dynamische tekenoefeningen met ze gedeeld, waar ze zeer enthousiast over waren.

Een tweede bezoek

Na dit bezoek ging ik naar het Środowiskowy Dom Samopomocy Pracownia Rozwijania Twórczości Osób Niepełnosprawnych: een organisatie die zich inzet voor

creativiteitsontwikkeling bij gehandicapten. Hier werd ik ontvangen door Barbara Jacek en enkele cliënten. Vol trots lieten ze het werk zien, gemaakt in verschillende ateliers, waar soms al dertig jaar medewerkers steeds weer nieuwe dingen bedenken. Ze werken regelmatig aan thema's: vogels bijvoorbeeld of iconen. Hun insteek is dat je de hand van de cliënt niet vast mag houden. De medewerkers zorgen voor de randvoorwaarden, maar de cliënten doen verder alles zelf. Schitterende kunstwerken als resultaat: iconen gemaakt van stof en kralen, geschilderd, genaaid en met linodruk. Regelmatig doen ze mee met wedstrijden en op bestelling leveren ze kerstkaarten aan de gemeente. De medewerkers waren erg bevlogen en enthousiast.

Kinderkunst

Zelf kwam ik nog langs het Centrum voor Kinderkunst op de markt, waar ik even een gesprek had met een van de docenten. Op dat moment was er een wedstrijd tentoonstelling gaande van kinderkunst over de hele wereld; werkelijk prachtige werken waren er te zien. Al met al heb ik een zeer kunstzinnig avontuur beleefd in het mooie Polen. Mijn indruk van Toruń en de Stedenbandleden is dat ze geïnteresseerd, gul, vriendschappelijk en open voor uitwisseling zijn.

Meer verhalen over deze reis vind je op bine.waarbenijj.nu. Voor meer informatie over mijn werk zie <http://www.kunstzinnigavontuur.nl/>

Sabine de Raaf

Foto skyline: Sabine de Raaf

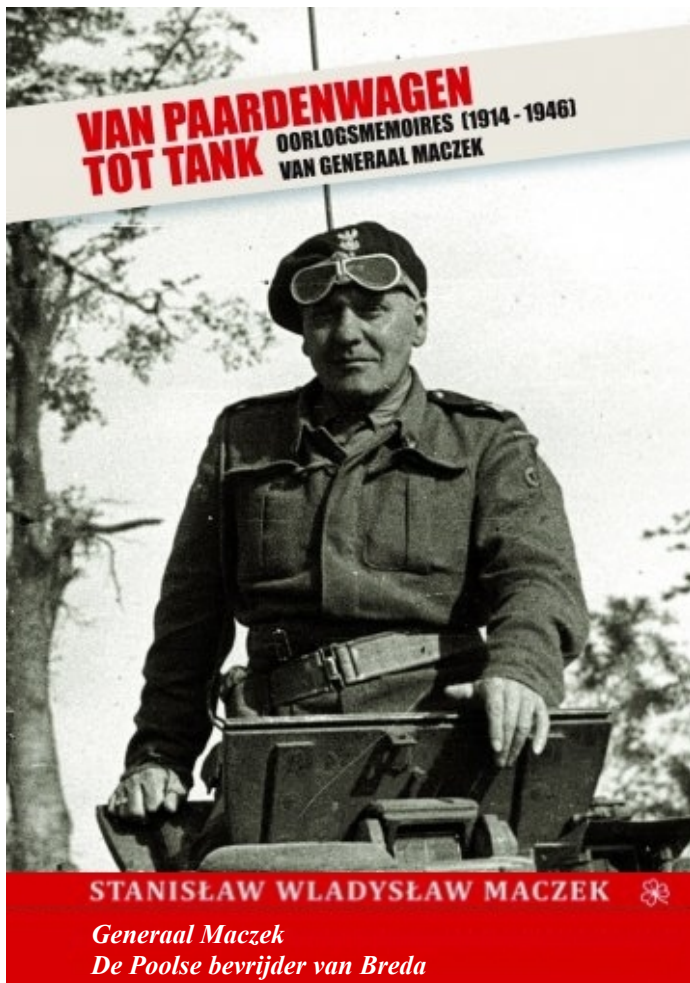
De skyline van Toruń geschilderd door cliënten van
Środowiskowy Dom Samopomocy Pracownia Rozwijania Twórczości Osób Niepełnosprawnych

De reis van Jan Roovers én een uitnodiging voor ons allen

Mijn reis begon zondag 26 juni. Voor het eerst van mijn leven kocht ik een voordeelurenkaart en kreeg daar zeven vrije reizen bij. Een van die reizen ging naar Leiden en leidde mij naar het kraampje van de Stedenband dat deel uitmaakte van de Lakenmarkt tijdens de Lakenfeesten. Daar kreeg ik informatie over de Stedenband die Leiden heeft met het Poolse Toruń.

In Breda houd ik mij al een aantal jaren bezig met de herdenking van de bevrijding van Breda. Breda is namelijk bevrijd door de Polen. De kennismaking met de Stedenband was dus direct positief. Ik heb mij aangemeld en ben meegegaan. Het was een reis met allemaal nieuwe gezichten. Ik wist niet precies wat me te wachten stond.

Gedurende de busreis heb ik al vele mensen gesproken en leuke contacten gelegd. In Toruń aangekomen heb ik, na een hartelijk welkom, mijn hotel opgezocht. Na elf uur 's avonds ontmoetten enkele medereizigers elkaar voor een borrel in de stad. Daar is de avond overgegaan in nacht en is het percentage alcohol aardig opgelopen. De sfeer was erg goed.

Generaal Maczek

De volgende dagen heb ik de stad verkend en waar mogelijk deed ik met het programma mee. Op vrijdag kwam er een collega met de trein uit Nederland aan en zijn wij samen naar het doveninstituut van Bydgoszcz gegaan, een stad zo'n 60 km boven Toruń. Een groep leerlingen van deze school komt ieder jaar naar Breda voor de herdenking van de bevrijding van Breda.

Dit is omdat deze school Generaal Maczek een aantal jaren geleden heeft gekozen als patroon van hun school. Generaal Maczek staat symbool voor het sterk zijn in het leven. Het bezoek aan deze school was uitermate interessant: de school heeft namelijk een museum ingericht over generaal Maczek. Het verraste mij dat ze zoveel hadden over de generaal. Breda heeft namelijk óók een Generaal Maczek Museum.

De uitnodiging: een dagje Breda

Aan alle dingen komt een eind en zo ook aan deze reis. Na afscheid in Polen te hebben genomen en een lekkere maaltijd, kwam tot slot de reis terug naar Leiden.

In de bus heb ik iedereen uitgenodigd om op *zondag 4 maart 2012* naar Breda te komen en dan volledig op de hoogte gebracht te worden van de bevrijding van Breda door de Poolse soldaten. Rond 09.30 uur wordt u verwacht in Breda voor een kopje koffie, daarna bezoeken we het Generaal Maczek museum. Dan de lunch en na de lunch doen we enkele punten in Breda aan die herinneren aan de bevrijding. Beide bezoeken worden begeleid door een ervaren gids. Na afloop kan ik natuurlijk Breda aanbevelen om de rest van de dag en avond door te brengen. De lunch kost € 10,- en de bijdrage aan het museum is vrijwillig (het museum ontvangt geen subsidie).

Informatie over het Generaal Maczek Museum kunt u alvast vinden op <http://www.maczekmuseum.nl/>. Opgeven kan tot half februari via het e-mailadres van de Stedenband: leiden-torun@hetnet.nl.

En ook aan de reis naar Leiden kwam een eind. Daar heb ik afscheid genomen van mensen die ik in enkele dagen heb leren kennen als bijzonder waardevol. Beste mensen uit Leiden ik dank jullie allen voor de fijne dagen die ik met iedereen heb meegemaakt!

Jan Roovers, Breda

Stedenband Leiden-Toruń trekt ook onder jonge Leidenaren

Leiden - Op zondag 23 oktober keerde een bus vol Leidse burgers terug van de Stedenbandreis naar de Leidse zusterstad Toruń in Polen. De reis, die al dertien jaar lang in oktober ondernomen wordt, was dit keer een extra groot succes dankzij het flinke aantal jeugdige deelnemers. De jongste reiziger was Noa van acht jaar.

De steensculpturen onder aan de pui van kledingwinkel Reserved in Toruń's belangrijkste winkelstraat Ulica Szeroka vallen bijna niemand op. De sculpturen, die kinderen verbeelden, hoorden oorspronkelijk bij 'Het Huis van de Kinderen', dat in het Sovjet-tijdperk kinderkleding en speelgoed verkocht. Ook de reusachtige wandschildering binnen in het pand herinnert daar nog aan. Een onschuldig tafereel: een draaimolen met meisjes en jongens uit alle werelddelen. Herkenbaar zijn Aziatische, Afrikaanse, Indiaanse en westerse kinderen. Maar één blonde dreumes is gestoken in het uniformpje met rode sjaal van de communistische jeugd. Wapperend met blauwe vlaggetjes met duiven luidt de ideologische boodschap van de kinderen: het communisme brengt vrede tussen de volkeren.

Foto: Mariëtte van Beek

Weerwoord

Het communisme is in Polen inmiddels al ver achterhaald, de kleurige schildering prijkt nu boven rekken vol kapitalistische dameslingerie. "De jeugd van tegenwoordig kan zich nauwelijks voorstellen dat er vroeger niks in de winkels lag", vertelt Agnieszka Noryskiewicz grinnikend. Maar dat onderling begrip tussen wereldburgers bij kinderen moet beginnen, is een idee dat nog overal prima opgeld doet. Juist daarom is Greet Dusseldorp, actief lid van de Stedenbandgroep, zo blij met de grote groep jonge mensen die dit jaar meekwam naar Toruń. "Ook ik heb door mijn verblijf in

Polen wat vooroordelen laten varen. De kinderen zullen thuis in Leiden zeker weer geconfronteerd worden met de negatieve beeldvorming rond Polen. Maar ze kunnen nu makkelijker weerwoord bieden, omdat ze hier zo veel goede ervaringen hebben gehad."

Lucie (13), die samen met negen meiden van haar ritmische gymnastiekgroep onder leiding van trainer Vera de Reus en drie moeders in Toruń ging sporten, beaamt dat. Haar gastouders Drozdeccy en hun kinderen wilden almaar leuke dingen met haar gaan doen. Dochter Ola hielp met de taal - ze spreekt redelijk Engels - en zoontje Jaś staat er bij het afscheid van Lucie aandoenlijk beteuterd bij. "Ik heb wel wat geleerd over gastvrijheid", aldus ook Ineke van Hees, moeder van Nikita (12). "Delen van kasten werden leeggeruimd voor onze spullen, we kregen de sleutel mee van het huis, steeds werd er eten geserveerd. Dat doen we in Nederland toch niet zo makkelijk met wildvreemden. We verbleven in een groot huis net buiten Toruń; twee keer hebben we van vlakbij herten gezien, fantastisch was dat."

Hoepels

De training samen met leeftijdgenootjes in Toruń verliep overigens niet helemaal zoals verwacht. Ritmische gymnastiek is van Oost-Europese origine, maar in Toruń bleek nog niet aan deze tak van sport te worden gedaan. Toch stond er met wat aanpassingen van alle partijen wel een gezamenlijke presentatie in de Hala Olimpijczyk op het programma. Op de grond bewogen de Leidse meisjes zich soepel voort met hoepels, linten, ballen, kegels en springtouwen, in de lucht draaiden lokale trampolinespringers met groot gemak salto's en schroeven.

Net als andere Stedenbandreizigers die speciale individuele programma's (rond fondsenwerving, het Nieuwe Rijden, kindertehuizen, kunstzinnige therapie, mennonieten, toerisme) draaiden, hadden ook de gymnastiekmeisjes gelukkig nog tijd om deel te nemen aan gezamenlijke activiteiten. Zoals een rondleiding langs het wonderschone (inmiddels Unesco-) erfgoed van de historische binnenstad van Toruń en de officiële ontvangst - met typisch Poolse maaltijd - door de plaatselijke autoriteiten.

Begin juni 2012 zullen burgers uit Toruń het tegenbezoek aan Leiden brengen. Wellicht ook met een hoop jeugdigen onder het gevolg. Meer info: <http://go.to/stedenband>.

Mariëtte van Beek, reisjournaliste

Dit artikel verscheen eerder in het Leids Nieuwsblad van woensdag 26 oktober 2011

Ontmoetingsavond 18 november 2011, een impressie

Pink Meltzer liet ons op de ontmoetingsavond genieten van een tweetal gedichten geïnspireerd op Toruń. Bij een van de gedichten, vertaald in het Pools door Karolina Joniec, kwam Gabriela Cytryn te hulp om het voor te dragen.

Toruń

Voorheen verhuuld verleden
vertoont in schitterende stad

Ontplooiend genotzuchtig
badend in weldadig licht

Weten zich je wulpse huizen
goud gerankt rondom getooid

Ruisen ruches Renaissance
rond Rococo-rokken en klokken

Eroverheen ontspant de koepel
van Marie mooie Madonna

Borduur de witte wolken
met randen goud van groen

Toruń, zo ging een stukje
van jouw wereld voor mij open ...

Toruń

Uprzednio ukryta przeszłość
terazniejszość odkrywa swe oblicze w czarującym mieście

Rozkwitające w samozadowoleniu
skąpane w dobroczynnym świetle

Twoje ponętne domy
ozdobione złotem

Szeleszczące Renesansem żaboty
wokół Rokokowych zegarów

Nad nimi rozkłada swe ramiona
Kopuła Maryi Panny

Wyszywając krawędzie białych obłoków
Na niebiesko i zielon

Toruń, Twój świat leciutko
uchylił dla mnie swoich drzwi ...

*Pink (r) en Gabrielle (l)
Foto: Jan Oldenburger*

De uitreiking van de Koos Huismanprijs

De Koos Huismanprijs is vernoemd naar de in 1996 plotseling overleden koster van de Regenboogkerk (Merenwijk). Koos Huisman geldt als voorbeeld van de warme menselijke relaties tussen Leiden en Toruń. De prijs wordt op de ontmoetingsavond uitgereikt aan personen die bijzondere verdiensten voor de stedenband hebben gehad. Zij bestaat uit een oorkonde en een typisch Poolse geschenk.

*De trotse winnaar van de Koos Huismanprijs:
Jan Oldenburger*

Recept stedenbandmaaltijd geheim

Op de jaarlijkse ontmoetingsavond heeft onze vaste kok Maarten Vreeken weer een heerlijke Poolse maaltijd gekookt. Van verschillende kanten is gevraagd naar het recept. Bij navraag aan Maarten wilde hij het geheim niet prijsgeven. Volgens hem had hij er al zijn liefde en vakmanschap ingelegd en als hij het recept zou geven zou dit alleen maar tot teleurstellingen leiden. Wel wilde hij een tipje van de sluier oplichten, door te zeggen dat de vijf verschillende vleessoorten afzonderlijk zijn bereid. Hier moet u het mee doen.

*Dora van Haaster vertelt op de ontmoetingsavond wat er zo bijzonder is aan haar band met Toruń
Foto: Jan Oldenburger*

Bezoek aan de Mennonieten-begraafplaats in Sosnówka

Sosnówka is een dorpje ten noorden van Toruń tussen Chelmno en Grudziądz gelegen. In dit dorpje hebben Mennonieten gewoond die afkomstig waren uit Nederland en Duitsland. Omdat er geen Mennonieten meer in dat gebied wonen en de begraafplaats heel erg verwaarloosd was, werd aan Leidenaren hulp gevraagd om deze begraafplaats op de knappen.

Via Facebook hadden we gezien dat dit heel erg nodig was. Daarom stond op 20 oktober een aantal Toruńgangers klaar bij het Podmurnagebouw, bereid om de handen uit de mouwen te steken en een aantal uren hard te werken om zo enkele graven op te knappen. Voorbereid als we waren, met stevige schoenen en laarzen aan, wilden we ons mannetje/vrouwje te staan, maar dat was niet nodig. Nadat we in een minibusje waren afgehaald werden we regelrecht naar de begraafplaats in Sosnówka gebracht. Daar waren de pastoor en het hoofd van de plaatselijke basisschool aanwezig om uitleg te geven over de geschiedenis en het leven van een groep Mennonieten in hun gemeenschap.

De pastoor van Sosnówka geeft uitleg op de Mennonieten begraafplaats

De Mennonieten

Mennonieten (doopsgezinden) waren volgelingen van Menno Simonsz uit Witmarsum in Friesland. Zij wilden niet leven volgens de wereldlijke en kerkelijke regels die in de zestiende eeuw in de Nederlanden gebruikelijk waren. Ze wezen de kinderdoop af, wilden geen eed afleggen, geen belastingen betalen en geen militaire dienstplicht vervullen. Bovendien gaven ze een eigen uitleg aan de bijbel. Zij werden zwaar vervolgd en ontvluchtten in grote aantallen de Nederlanden. In het noorden van Polen waren zij welkom. Van de verlichte koning van Polen kregen ze alle voorrechten die ze wilden, als ze maar meehielpen het moerasgebied langs de rivier de Wisła bewoonbaar te maken. Dat deden ze en daardoor ziet het gebied in Noord-Polen eruit als een

Nederlandse polder, compleet met terpen en knotwilgen langs de dijken. Met hun kennis van ontwatering, het aanleggen van dijken en het gebruik van molens hebben zij meegeholpen om het gebied bewoonbaar te maken.

De begraafplaats

Bij de aankomst op de begraafplaats zagen we dat een groot, hoger gelegen deel al schoongemaakt was. In een lager deel waren de graven nog onzichtbaar onder het gras en de struiken. Ter plaatse kregen we uitleg over de Mennonieten die in het dorp hadden gewoond. De eerste mensen uit Nederland waren rond 1540 daar aangekomen, de laatste was in 1946 vertrokken. Vanaf die tijd werd de begraafplaats verwaarloosd, zo erg, dat zelfs dorpelingen niet door hadden dat er een begraafplaats was! Mevrouw Teresa Rathsmann, hoofd van de plaatselijk school, vond dat er iets moest gebeuren. Zij en de pastoor hebben zich verdiept in de geschiedenis van de Mennonieten en begonnen een actie om de begraafplaats op te knappen. Bij onze aankomst was zwaarste werk al eerder door de vrijwillige brandweer gedaan: zij hadden bomen en struiken verwijderd. Andere vrijwilligers waren bezig de grafzerken te reinigen van mos en andere aangroeisels, en de gebroken naamborden samen te voegen. Nadat we rondgewandeld hadden, vertrokken we naar een terp waarop een boerderij stond, vlak bij de rivier. Vervolgens werd een kerkje bezocht waarnaast een gedenksteen staat ter gelegenheid van het feit dat de Mennonieten, die zelf geen soldaten wilden leveren, in 1806 30.000 thaler hadden betaald als bijdrage aan de oorlogvoering van de Pruisen die toen de macht in dat gebied hadden.

Daarna bezochten we een basisschooltje met 70 leerlingen die hun mooiste kleertjes aan hadden en die nieuwsgierig de invasie Leidenars bekeken.

De kinderen van de basisschool in Sosnówka hadden hun mooiste kleertjes aangedaan

We kregen koffie en taart en via een PowerPoint presentatie werd meer uitleg gegeven over de tijd van de Mennonieten.

Vervolg op pagina 9

Zo bleek dat de Mennonieten de welvarendste inwoners van het gebied waren geweest, ze waren godsdienstig, werkten hard en hadden grote boerderijen. Ze trouwden niet buiten hun geloof maar wel met Duitse geloofsgenoten en ontwikkelden een eigen taal die voor buitenstaanders moeilijk te verstaan was. Hun leven was goed, totdat ook zij zich moesten aanpassen aan de regels van het land. Veel Mennonieten bleven trouw aan hun beginselen en zochten nieuwe gebieden om te wonen. In de negentiende eeuw kon de Tsaar van Rusland heel goed mensen gebruiken die wisten hoe ze land konden ontginnen en bewerken en hoe ze dijken moesten aanleggen.

Veel Nederlands / Duitse Mennonieten vertrokken daarom uit Polen om in Rusland een nieuw leven te beginnen. Ze kregen daar ook weer de voorrechten die ze wensten.

De laatste Mennonitische inwoner van Sosnówka vertrok na de oorlog, waarschijnlijk omdat mensen met Duitse achternamen niet meer gewenst waren. In Sosnówka is er waardering voor de Mennonieten en wat ze hebben gedaan voor de ontwikkeling van het gebied. Daarom wordt er nu gewerkt aan het opknappen van de begraafplaats.

Greet Dusseldorp

Foto's: Lenny Waasdorp

Jytte (dertien jaar) vertelt:

De reis naar Toruń was heel leuk, maar de heenreis duurde wel lang. Dat kwam door een botsing in Duitsland.

In Toruń hebben we Pierniki gebakken, we mogen het recept nooit doorvertellen.

We hebben een heel klein schooltje bezocht met maar 70 kinderen, daar was een heel klein gymzaaltje.

Het bezoek aan de sterrenwacht was vet. Dat maak je zelden mee, het was cool. We zagen een ster midden op de dag, die had er dertig jaar over gedaan tot wij hem konden zien.

Jytte maakt met haar roze fotoestel een foto van de telescoop

De gids van de sterrenwacht steekt een stukje papier in brand

De gids had een soort vergrootglas en een telescoop en daarmee stak hij een stuk papier in brand.

Op zaterdag zijn we naar het planetarium geweest en hebben daar een film gezien, dat was moeilijk, want de film was in het Pools.

Bij het afscheid stonden er allemaal lekkere hapjes klaar.

Volgend jaar wil ik weer mee.

Jytte

Foto's: Lenny Waasdorp

Even voorstellen ...

In elke nieuwsbrief stellen we kort iemand uit de Stedenbandorganisatie aan u voor. Dit keer...

Ton Uijl: Sinds 1988 ben ik betrokken bij de Stedenband Leiden-Toruń. Er is sinds mijn eerste bezoek aan Toruń ontzettend veel veranderd. Niet alleen wat betreft de restauratie van de stad, maar ook de sterke invloed van onze westerse maatschappij in reclame, eetgewoonten, de beheersing van het Engels, de muziek, de auto's, McDonalds en de geldautomaten (ook die van de ING-bank).

Toch is er in deze studentenstad nog veel wat mij aantrekt: de grenzeloze gastvrijheid, de ruimere levensruimte, het ontbreken van autoverkeer in het centrum van de oude stad, de pastelgetinte gevels, de bossen rondom Toruń, de fietspaden met drempels (!), de wodka, de nachtwinkels, de kroegkelders, de scheve toren, de 'Turkse koffie', het improvisatievermogen, de rommelige vergaderingen, de artistieke vormgeving in grafiek, keramiek, de beeldende kunst in het oude centrum en de muziek van de huidige componisten als Preisner, Zygmunt Konieczny en Bogdan Holownia..

Wat doe je bij de stedenband?

Tegenwoordig ben ik de penningmeester en regelmatig de reisleader tijdens de herfstreis naar Toruń, maar voorheen deed ik van alles en nog wat: zoals het mee organiseren van fietsvakantietochten in Mazurië ten noorden van Toruń. Vijf jaar lang! Het participeren tijdens een meerdaagse conferentie over de gezondheidszorg in Toruń, priester zijn voor de Poolse bruid en bruidegom (Jagna Wajda en Dirk Jan Binnendijk), het aanleveren van columns voor de Nieuwsbrief onder de naam Tomek Sowa en de vele hand- en spandiensten bij de eindeloze rij van activiteiten van de Stedenband.

Waar ik erg goed in was (ben) is het organiseren van mislukte projecten, zoals de aanvraag van een project in de gezondheidszorg in samenwerking met de universiteit van Toruń en andere universiteiten. Of het naar Leiden halen van een Poppentheatergezelschap dat in vijf theaters zou optreden, maar wegens gebrek aan middelen uiteindelijk niet doorging. En het realiseren van een kunstkalender die je aan de straatstenen in Toruń niet kwijt kon (ik heb er nog een paar!). Niet te vergeten de verschillende voorbereidingen (met Aat Smit, Willem Schippers, Jacky Missler) voor een wandeltocht van Chelmno naar Toruń over de Wisladijnen. Ach, ik zal vast nog wel mislukte projecten verdrongen hebben... Bijvoorbeeld het leuren met graffitikunst-panelen bij Offshore bedrijf Heerema en scheepswerven. Oh, ja, ik heb nog een aantal prachtige, ingelijste foto's van Toruń, nog steeds te koop voor wat het waard is.

Wat doe je in het dagelijks leven?

In mijn dagelijks leven ben ik werkzaam als supervisor, coach en assessor. Mijn grootste doelgroep bestaat uit huisartsen, specialisten ouderengeneeskunde en artsen voor verstandelijk gehandicapten. Ik geniet enorm van dit werk ondanks het feit dat er nogal wat mensen in mijn praktijk komen die een burn-out hebben. De mensen zien hun baan niet meer zitten, zijn overspoeld met werk, of voelen zich gemangeld tussen managers boven en managers onder hen. Het is mooi wanneer ze na verloop van tijd weer perspectief gaan zien.

Heb je nog tijd voor hobby's?

Ik houd van lezen, van het filmhuis, van wandelen, fietsen en kamperen. Maar met mijn vrienden kletsen in een kroeg, restaurant, of gewoon thuis is voor mij ook aangenaam. Eigenlijk doe ik dat nog te weinig.

Interview: Lenny Waasdorp

Frans Lardee en Bram Pater in gesprek met directie en staf Dienst Sociale Zaken Toruń

Duo-raadsleden van Leefbaar Leiden: Frans Lardee (commissie Leefbaarheid en Bereikbaarheid) en Bram Pater (commissie Ruimte en Regio) hadden een gesprek met de directie en staf van de Dienst Sociale Zaken van Toruń.

Na de kennismaking met koffie en pierniki kwam een map met een organigram van deze dienst op tafel. Er werd stap voor stap uitleg gegeven over de verschillende taken binnen de Dienst Sociale Zaken. De taken zijn veel uitgebreider en zijn het in Leiden allemaal verschillende disciplines, in Toruń valt het onder eenzelfde directeur (in dit geval een directrice). Zorg verlenen gaat ongeveer hetzelfde als bij ons, alleen valt alle zorg, de hulpmiddelen, en de huishoudelijke hulp onder deze ene dienst. Het begrip PGB (persoonsgebonden budget) is hier niet bekend. Wel dat voor veel zorgzaken een (kleine) eigen bijdrage geldt.

Bijzonder was ook het bedrijfsanalysecentrum. We waren erg benieuwd hoe zij hun informatie toegeleverd kreeg, want hebben de verschillende afdelingen wel tijd om de verlangde informatie te verstrekken?

In het algemeen gaat dat in Toruń zeer goed en geeft het een goede stuurmogelijkheid voor de directie. De rapportages verdwijnen niet zomaar ergens in de onderste lade, maar ze worden in gezamenlijke overleggen gehanteerd.

Het was een heel leerzaam gesprek, waarvoor anderhalf uur gepland stond, maar dat door de wederzijdse interesses uitliep tot ruim twee uur. We hebben de directie en staf van de Dienst Sociale Zaken uitgenodigd een keer mee te komen om onze Leidse mogelijkheden te bekijken. Voor volgend jaar zijn we in ieder geval uitgenodigd om een en ander in de praktijk te bekijken.

*Bram Pater
Frans Lardee*

*Duo-raadsleden van Leefbaar Leiden Bram Pater (l) en Frans Lardee (r)
in gesprek met Dienst Sociale Zaken van Toruń*

Foto: Bram Pater

Word donateur van de Stichting Stedenband

Leiden - Toruń

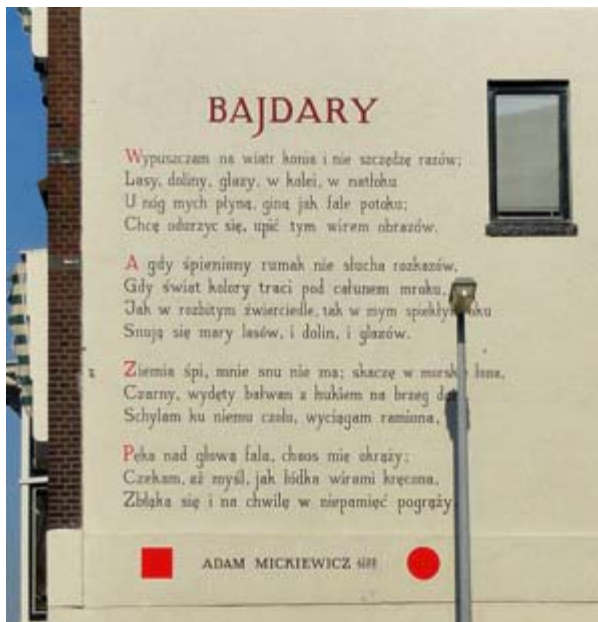
Al langer speelt de werkgroep van de Stedenband met het plan om donateurs te werven voor de activiteiten in het kader van de Stedenband Leiden-Torun. Met het geld kunnen we lopende zaken en creatieve ideeën voor de activiteiten van de Stedenband financieren. Zoals het realiseren van één of meer Nederlandse gedichten op de muren in het oude stadscentrum van Toruń, de festiviteiten omtrent het jubileumjaar 2013 (dan bestaat de band met Toruń 25 jaar), of het naar Leiden halen van professionele muzikanten.

Daarom zullen wij u in januari benaderen met de vraag of u zich als donateur van de Stedenband wilt aanmelden voor een bedrag van € 25,- (meer of minder mag ook) per jaar. In januari 2013 zal in de Nieuwsbrief verantwoording worden afgelegd van inkomsten en bestedingen.

Voor degenen die nu al een bijdrage willen leveren: u kunt het bedrag overmaken op bankrekening 48 78 029 van de STG STEDENBAND LEIDEN TORUN ovv Donateur.

Als stichting zijn wij ANBI erkend, dus uw giften zijn fiscaal aftrekbaar.

Ton Uijl
Peningmeester

Links een afbeelding van het in oktober 2011 herstellde muurgedicht aan de Haarlemmerweg 5a, Leiden

Dichter: Adam Mickiewicz, Polen, 1798 - 1855
Gedicht: Bajdary - Het Dal van Bajdaar
Sinds: 17 oktober 1998 (nummer 66); het muurgedicht is destijds onthuld ter gelegenheid van het 10-jarig bestaan van de gemeentelijke Stedenband Leiden - Toruń.

Bron: <http://www.muurgedichten.nl/>

Inhoudsopgave

NGO's en Fondsenwerving in Toruń	2
Bram Pater over een nieuwe bus voor een kindertehuis	2
Kunstzinnig therapeute op artistiek avontuur	3
De reis van Jan Roovers en een uitnodiging voor ons allen	4
Bezoek aan Mennonieten-begraafplaats in Sosnowka	8
Even voorstellen	10

Tot slot wensen de leden van de
Stichting Stedenband Leiden - Toruń
u fijne feestdagen toe!